

ลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำตวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

Musical Characteristics of Mangkla Band Lamduan Waisai

Kho Rum District Pichai Subdistrict Uttaradit Province

ธีระพงษ์ ทัพอาจ^{*1} ประทีป นกปี²

Teerapong Tup-at,^{*1} Prateep Nakpee²

Abstract

This research aimed to study History Music characteristics and roles and duties of the Lamduan Waisai Mangkala Band, Khorum Sub-district, Pichai District, Uttaradit Province. The study was conducted using document and field study methods with observation and interviews from experts, faculty heads, senior musicians, musicians, employers and audiences. The results of the thesis study were presented through descriptive and analytical methods. The reports of the results are as follows.

1) In an aspect of history, it was that there are 3 generations of succession by Mr. Petch Sangarun, the leader of Band 1 has been transmitted to Mr. Boonlue Khamthong, the leader of the band's second generation and Mr. Prayad Kaew Phum Na Wong. At present, the third generation has received position. 2) In terms of musical characteristics 2.1) In the composite field, the Band is composed of Pi nae, mangkala drum, standing drum, haunted drum, gong, mong, krub, cymbal, cymbals, and cymbals. 2.2) In terms of rhythm and speed the 2/4 is used 2.3) In terms of melody, the scale of B flat major is used 2.4) In the field of concerto for musical instruments, the Band is an accompaniment. 3) Regarding the form, it is a short, easy-to-remember song with a single song that is used to play with fresh Pi Nae. 3) In terms of roles and functions, it was found that the Band is used to lead the parade in various auspicious

* Corresponding author, email: faronong@gmail.com

¹ อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

¹ Lecturer, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² Assoc. Prof. Faculty of Humanities, Naresuan University

events and were able to adapt to the changing social conditions. traditions and rituals results from interaction cultural and social.

Keywords: Musical Characteristics / Mangkla Band / Uttaradit Province

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางดนตรีและบทบาทหน้าที่ของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและภาคสนามด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์จากผู้รู้ หัวหน้าคณะ นักดนตรีอาวุโส นักดนตรี ผู้จ้าง และผู้ชม นำเสนอผลการศึกษาวិทยานิพนธ์ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1) ด้านประวัติความเป็นมา พบว่ามีการสืบทอด 3 รุ่น โดยนายเพชร แสงอรุณหัวหน้าวงรุ่นที่ 1 ได้ถ่ายทอดให้นายบุญลือ ขำทองหัวหน้าวง รุ่นที่ 2 และนายประหยัด แก้วพุ่มหน้าหัวหน้าวงรุ่นที่ 3 ได้รับช่วงสืบทอดในปัจจุบัน 2) ด้านคุณลักษณะทางดนตรี 2.1) ในด้านการประสมวงดนตรีประกอบด้วย ปี่แน กลองม้งคละ กลองยี่น กลองหลอน ซอ ฆ้อง โหม่ง กรับ ฉิ่ง ฉาบใหญ่ ฉาบขัด 2.2) ในด้านอัตราจังหวะ 2/4 2.3) ในด้านทำนองเป็นบันไดเสียงปีแฟลตเมเจอร์ 2.4) ในด้านการประสานเสียงของเครื่องดนตรีเป็นการบรรเลงพร้อมกัน และ 3) ด้านรูปแบบเป็นการบรรเลงเพลงสั้นๆ จดจำง่ายมีบทเพลงเดียวที่ใช้บรรเลงโดยให้ปีแนดังสน ในด้านบทบาทหน้าที่พบว่าใช้บรรเลงนำขบวนแห่ในงานมงคลต่างๆ สามารถปรับตัวตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: ลักษณะทางดนตรี / วงม้งคละ / จังหวัดอุตรดิตถ์

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในแถบลุ่มน้ำยม และลุ่มน้ำน่านวงดนตรีพื้นบ้าน ในชุมชนกลุ่มคนที่ใช้สำเนียงอาณาจักรสุโขทัยโบราณ ปัจจุบันพบการละเล่นอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก และอุตรดิตถ์ โดยเฉพาะในจังหวัดอุตรดิตถ์นั้นต่างมีวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวบ้านตลอดจนประเพณีเกิดขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และความบันเทิงในชีวิตเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริง ช่วยทำให้พิธีกรรมนั้นดูศักดิ์สิทธิ์ ดนตรีในสังคมไทยก็มีหลักการเดียวกันนี้ และดนตรีเกิดขึ้นด้วยกันหลายรูปแบบ ซึ่งดนตรีแต่ละรูปแบบจะทำหน้าที่ด้านการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ด้านความบันเทิงเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในแต่ละท้องถิ่น

ได้แก่ ปี่พาทย์ รำวง กลองยาว เพลงพื้นบ้าน แตรวง และม้งคละ เป็นต้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการเชื่อมโยงด้านสังคมวัฒนธรรมระหว่างกัน ม้งคละถือได้ว่าเป็นวงดนตรีชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญและผูกพันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม เห็นได้จากการแพร่กระจายของม้งคละปรากฏอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียงด้วยเป็นวงดนตรีที่ยังมีบทบาทรับใช้คนในสังคมโดยทำหน้าที่ทั้งการประกอบ การแห่ และการให้ความบันเทิงต่าง ๆ รับประทานในงานมงคล และร่วมกิจกรรมขบวนการแห่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น³

ม้งคละ จัดเป็นดนตรีประเภทวงปี่กลอง ชนิดหนึ่งมีลักษณะการผสมวงคล้ายคลึงกับเบญจดุริยางค์ของศรีลังกาและอินเดีย วงปี่กลองเป็นดนตรีที่ใช้อยู่ในราชสำนักมาตั้งแต่สมัยอดีต เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญมีบทบาทหน้าที่รับใช้สังคมชั้นสูง โดย นำไปใช้กับพระราชพิธีต่าง ๆ ในราชสำนัก เช่นพระราชพิธีแต่งงาน พระราชพิธีแห่พระศพ การเสด็จออก เสด็จเข้าในการว่าราชการของพระมหากษัตริย์ เป็นต้น การผสมวงปี่กลอง ยังสามารถบอกถึง ฐานันดร ฐานะทางสังคมของบุคคลได้ วงปี่กลองในส่วนที่ใช้อยู่ในราชสำนักได้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้มีรูปแบบแบบแผน และวิธีปฏิบัติมีการกำหนดขอบเขตการบรรเลงและบทบาทความสำคัญไว้ อย่างชัดเจน วงปี่ กลองที่ใช้บรรเลงในราชสำนักเรียกว่าวงปี่ไฉนกลองชนะ สืบเนื่องจากชนชาติไทยมี ความสำคัญใกล้ชิดกับประเทศศรีลังกา จึงรับเอาพุทธศาสนาเถรวาทจากประเทศศรีลังกาเข้ามาใช้ใน วิถีชีวิตของคนไทยวัฒนธรรมดนตรีที่ใช้ในการประกอบที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เรียกว่าม้งคละเกรี จึงถูกนำเข้ามาโดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทย และเรียกชื่อใหม่ว่า ม้งคละ เมื่อรับเอาวัฒนธรรมดนตรีม้งคละเกรีเข้ามาในสังคมไทย ทำให้เกิดวงปี่กลองขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งและได้เลียนแบบ โดยเอาวงปี่กลองนี้ไปใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาของราษฎร และปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น อาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น ลักษณะของดนตรีม้งคละมีความเป็นอิสระขึ้นอยู่กับข้อตกลงของกลุ่มเป็นสำคัญ ทำนองเพลงใช้วิธีถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ วิธีการจดจำถ่ายทอดกันต่อมา ไม่มีการจดบันทึก เครื่องดนตรีได้ทำขึ้นใช้เองตามความคิดของผู้ทำ รูปทรงขนาดของเครื่องดนตรีไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเรียกว่าดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีม้งคละเป็นดนตรีที่แพร่กระจายอยู่ในพื้นที่แถบลุ่มน้ำยม และลุ่มน้ำน่าน ได้แก่จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ในปัจจุบันจังหวัดพิษณุโลกยังมีวงดนตรีม้งคละหลงเหลืออยู่มากกว่าจังหวัดอื่นในแถบภาคเหนือตอนล่าง⁴

จากหลักฐานที่จำเป็นต่อการศึกษาเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของดนตรีไทยประกอบด้วยหลักศิลาจารึกหลักต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทย งานจิตรกรรม ประติมากรรมบันทึกจดหมาย เรื่องเล่า และตำนานต่าง ๆ รวมไปถึงตำนานมโหรีปี่พาทย์ซึ่งงานพระนิพนธ์ของสมเด็จพระกรม-

³ Prateep Nakpee, *Thai Folk Music*. (Phitsanulok: Department of Music, Faculty of Humanities and Social Sciences, Naresuan University, 1994) 2-3. (in Thai)

⁴ Ibid., 2-3.

พระยาดำรงราชานุภาพ ที่ทรงนิพนธ์เผยแพร่ในปีพุทธศักราช 2460 นั้นข้อความหลักที่ปรากฏในตำนานมโหรี ปี่พาทย์ฉบับนี้ได้กล่าวถึงประวัติของเครื่องดนตรีไทยที่ประสมอยู่ในวงดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ มีการเชื่อมโยงกับแนวคิดของระบบดนตรีอินเดียโบราณที่นำมาเปรียบเทียบกับดนตรีไทยแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลดนตรีอินเดียที่มีต่อดนตรีไทยอย่างชัดเจนแนวคิดตามพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้ากรุงพระยาดำรงราชานุภาพ ในตำนานมโหรี ปี่พาทย์นี้ ได้ถูกปรับปรุงเพิ่มเติมในตำนานการผสมวงมโหรี ปี่พาทย์และเครื่องสาย เรียบเรียง โดย ธนิต อยู่โพธิ์งานเขียนฉบับนี้ เป็นงานอีกชิ้นหนึ่งที่อธิบายสอดคล้องตามพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้ากรุงพระยาดำรง ราชานุภาพ ให้กระจ่างขึ้น ในภายหลังยังได้ถูกนำไปใช้ในการอ้างอิงในงานเขียนอีกหลายฉบับ อาทิ ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ ของ มนตรี ตราโมท⁵

วงม้งคละเป็นดนตรีพื้นบ้านที่ปรากฏอยู่ในสังคมท้องถิ่นมีภาคเหนือตอนล่างมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทุกภาคของประเทศไทยในจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นดนตรีพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่มีการพัฒนารูปแบบของวง วิธีการบรรเลงจนเป็นที่ชื่นชอบและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ตลอดเวลาประชาชนมีความสนใจที่จะติดต่อไปบรรเลงในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นงานมงคลวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรูม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจในการศึกษาลักษณะทางดนตรี เป็นวงดนตรีที่สามารถบรรเลงสร้างความบันเทิงให้กับผู้มาร่วมงานได้อย่างสนุกสนาน และผ่อนคลาย ได้รับความนิยมาจนถึงปัจจุบัน วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรูม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เนื่องจากเป็นดนตรีพื้นบ้านในภาคเหนือตอนล่าง มีการประสมประกอบด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ม้งคละ กลองยี่น กลองหลอน ปี่ชวา กรับ ฉิ่ง ฉาบเดี่ยว ฉาบหลอน ฆ้องคู่ ฆ้องเดี่ยว มีการบรรเลงทำนองเพลงไมสี่ เป็นหลัก มีการพัฒนาประยุกต์ให้มีความทันสมัยเข้ากับโอกาสต่าง ๆ และลักษณะของงานประเพณีต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

จากปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยนั้นมีความสนใจ ในการศึกษาวิจัยวงม้งคละ คณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรูม อำเภอพิชัยจังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านมานุษยดนตรีวิทยา ศึกษาในด้านปัจจัยของความเข้มแข็งที่สามารถดำรงอยู่และได้รับความสนใจจากคนในชุมชน ซึ่งเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่ยังคงรับใช้สังคมในปัจจุบัน โดยสืบทอดต่อกันมา 3 รุ่น ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลสังคมวัฒนธรรมตะวันตก เข้าไปมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นมากขึ้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาประวัติความเป็นมาของ วงม้งคละ คณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรูม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ รูปแบบลักษณะของการบรรเลง ทำนองเพลงและ บทบาทของวงดนตรีพื้นบ้าน เพื่อค้นหาลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์และบันทึกไว้เป็นข้อมูลปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการดำรงอยู่ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน และการรักษาสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบไป

⁵ Chalerm Sak Pikulsri, *Conference on Music Academic Article 60 Years* (Khon Kaen: Anna Offset Press, 2018), 59. (in Thai)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่องลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามในจังหวัดอุตรดิตถ์ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2565 ถึง เดือนมีนาคม 2566 ประกอบกับการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วม มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหาข้อมูลทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับข้อมูลที่จะลงพื้นที่ พร้อมทั้งประสานงานกับคณะวงม้งคละดนตรีพื้นบ้านในจังหวัดเพื่อกำหนดวงดนตรีเป้าหมาย และลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามหนดการณ์หมาย
2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลสนาม ตามวันและเวลาที่ประสานงานไว้ โดยใช้เครื่องมือบันทึกข้อมูลดังนี้ กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว เครื่องมือบันทึกเสียง สมุดบันทึก โดยมีการกำหนดขอบเขตของวงดนตรีเป้าหมาย ที่มีอายุการก่อตั้ง การบรรเลงรับงานไม่น้อยกว่า 40 ปี เพื่อให้ได้ค่าคงที่ของลักษณะทางดนตรี จึงได้วงดนตรีตามขอบเขตในจังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 1 คณะ คือ วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
3. การวิจัยในครั้งนี้ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2563 ถึง เดือนมีนาคม 2564 ใช้เวลา 1 ปี สำหรับ การเก็บข้อมูล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังนี้
 - 1) การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการบรรเลงวงม้งคละ
 - 2) การสังเกตบริบททางข้อมูล และสังเกตลักษณะเฉพาะทางดนตรีของวง
 - 3) การบันทึกด้วยเครื่องมือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว จดบันทึก
 - 4) การสัมภาษณ์อย่างมีส่วนร่วม
4. ขั้นตอนจัดทำข้อมูลเพื่อหาผลการวิจัย หลังจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้จัดเรียงลำดับตามกระบวนการวิจัย เชิงคุณภาพ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อหาลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เกี่ยวกับ จังหวัด ทำนอง การประสานเสียง สีสนของเพลงและคีตลักษณ์ ทั้งนี้เมื่อได้ลักษณะทางดนตรีของแตรวงพื้นบ้านในจังหวัดแล้ว จึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ตามหลักมานุษยวิทยา เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ดังนั้น ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่ 1

ลักษณะทางดนตรีเฉพาะในจังหวัด วังมั่งคละคละลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
จากนั้นจึงได้สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นตัวแทน
ข้อมูลในจังหวัด 1 คณะ ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2565 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 สามารถจัดเป็นกลุ่ม
เพลงได้ 1 ประเภท ได้แก่ เพลงไม้สี่ ใช้เพลงเดี่ยวไว้แต่และใช้ปีแนด้นสดโดยนำบทเพลงต่างๆ มาใส่ในเพลงไม้
สี่ ลักษณะทางดนตรี ดังนี้ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเพลง และคีตลักษณ์ ได้ผลการวิจัย
ลักษณะทางดนตรีวังมั่งคละคละลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ดังนี้

Figure 1 Economic and social upgrading project at sub-district level, integrated
plan 1 sub-district 1 university (2022)

Figure 2 Mangala performance with dancers

Table 1 Lamduan Waisai Mangkhla Band, Khorum Sub-district, Phichai District, Uttaradit Province

Section	Music characteristics
Rhythm and Tempo	- <i>Mai Si</i> uses rhythm meter 2/4 that consists of 2 beats in 1 measure fast in Tempo (♩ = 96).
Melody	- In terms of melody, the scale of B flat major is used.
Concerto	- In the field of concerto for musical instruments, the Band is an accompaniment.
Tone color	- In terms of roles and functions, it was found that the Band is used to lead the parade in various auspicious events and were able to adapt to the changing social condition.
Form	- Melody are on the same level. Don't jump too high, Melody has the character of stirring people's hearts. Two cycles and then Pi nae improvisation.

ลักษณะทางดนตรีของวงมโหรีคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 1 ประเภท ได้แก่เพลงไม้สี่ โดยวงมโหรีคณะลำดวนวัยใสนั้นจะมีลักษณะทางดนตรี 5 หัวข้อ คือ จังหวะกลองไม้สี่และบทเพลงไม้สี่

Example 1 Not Klong Yuen-Klong Lon

Klong Yuen

By : Mr.Teerapong Tup-at

Klong Lon

1. ด้านจังหวะ ใช้บทเพลงไม้สี่ นั้น มีกลองใหญ่เป็นตัวกำกับบทเพลงหลักคือตียืน ผู้บรรเลงจะตีกลองยืนคอยควบคุมจังหวะใส่อารมณ์เพื่อเพิ่มความสุขสนุกสนานให้กับผู้ชม
2. ด้านทำนอง เป็นไปตามลักษณะการข้ามเสียง,การสลับเสียงในจังหวะยกทำให้ฟังดูกระชับขึ้น

Example 2 Phleng Mai Si

Klong Lon

3. ด้านการประสานเสียง ยังคงลักษณะทางดนตรีไม่มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี โดยในอดีตใช้เครื่องดนตรี 3 ชิ้น กลองมโหรี กลองยืน กลองหลอน จะมีระดับเสียงที่ต่างกัน และในปัจจุบันใช้แผ่นมาผสมวงก็ยังคงรูปแบบเดิมไว้

4. ด้านสีสันของเสียง มีเครื่องดนตรีปี่แน ทำหน้าที่เป่าตามบทเพลงและได้ตอบสนองแทรก ส่วนตัวโน้ตที่เป็นสีสันของเพลง กลองม้งคละ กลองยี่น กลองหลอนทำหน้าที่เพิ่มสีสันความหนักแน่นของเสียง ตีจังหวะยกสลับกับกลองยี่น ส่วนกลองม้งคละตีรวด์ตลอดเพลง ช้อง โหม่ง กรับฉิ่ง และฉาบทำหน้าที่บรรเลงจังหวะยกและตกของบทเพลง เครื่องดนตรีแต่ละชนิดทำหน้าที่ตามลักษณะเฉพาะของตนเอง ผสมกันทำให้เกิดสีสันของเพลง น่าฟังมากขึ้น

Example 3 *Mai Si*

5) ด้านจิตลักษณะ จะมีการบรรเลงเพลงท่อนเดียว กับเพลงสองท่อน เป็นส่วนใหญ่ ปี่แนเป็นผู้นำขึ้นเพลง ในส่วนด้านจิตลักษณะนี้ถือว่ามีความเรียบง่ายและมีลักษณะของการขึ้นเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีเสียงสูง

วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์มีลักษณะทางดนตรีที่มีเอกลักษณ์ ไม่มีด้านการประสานเสียงที่ใช้เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นแต่ละหน้าที่เป็นตัวตีสลับกันตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงการสืบทอดลักษณะทางดนตรีบรรเลงเป็นวงพร้อมกันตีรัวเสียงก่อนขึ้นเพลงพร้อมกัน ทำให้วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความโดดเด่น เป็นที่นิยมสำหรับการรับจ้างงานในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้กำหนดขอบเขตของวงดนตรีเป้าหมายที่มีอายุการก่อตั้ง การบรรเลงรับงานไม่น้อยกว่า 40 ปี เพื่อให้ได้ค่าคงที่ของลักษณะทางดนตรี จึงได้วงดนตรีตามขอบเขตในจังหวัด 1 วง ศึกษาลักษณะทางดนตรีในด้านหัวข้อ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเพลง และคีตลักษณ์ ในแต่ละจังหวัดมีลักษณะทางดนตรีที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ในวง พร้อมกันนี้ยังมีปัจจัยที่ทำให้วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด อีกทั้งยังมีปัจจัยทางด้านพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลักษณะทางดนตรี สามารถสรุปได้ดังนี้

วงม้งคละคณะลำตวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์การวิเคราะห์เพลงไม้สี่เป็นเพลงครูที่ใช้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 3 ในปัจจุบันที่ใช้ในพิธีกรรมไหว้ครูเป็นเพลงแรกในการเล่นงานของคณะลำตวนวัยใสเป็นเพลงปลุกใจแสดงถึงการเคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอสิ่งที่ปรารถนา การดำรงอยู่ของคนไทยในสมัยปัจจุบันจากการวิเคราะห์ บทเพลงไม้สี่โดย เครื่องดนตรีกลองยี่นกับกลองหลอนมีการบรรเลงพร้อมกันแบบลงตัวจะเห็นได้ว่าการบรรเลงไม้สี่นั้นเครื่องดนตรีประเภทตี มีการร่วต่อนขึ้น และตอนจบบทเพลงซึ่งในปัจจุบันนี้ วงม้งคละคณะลำตวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีการบรรเลงเพลงไม้สี่เป็นเพลงเดียวตลอดทั้งงานในการแสดงส่วนปี ก็ดันสดโดยนำเพลงอื่นๆ เข้ามาร่วมบรรเลงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานโดยในปัจจุบันบรรเลงเฉพาะงานมงคลเท่านั้น

ลักษณะทางดนตรีวงม้งคละคณะลำตวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์สามารถแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเพื่อให้เกิดการอยู่รอด ส่วนมากวงม้งคละที่ยังรับงานบวงช้นาค งานแห่ และมงคลต่าง ๆ การนำปีแน เครื่องดนตรีไทยเข้าไปผสม ลักษณะทางดนตรีที่พบนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มวงม้งคละพื้นบ้านหันไปบรรเลงเพลงไม้สี่อย่างเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำตวนวัยใส ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์พบว่า วงม้งคละคณะลำตวนวัยใส เป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีความสนใจและมีใจรักในดนตรีโดยเครื่องดนตรีที่ใช้ผสมรวมวงในการบรรเลงเป็นวงไม่มีรูปแบบกฎเกณฑ์ตายตัวขึ้นอยู่กับใคร่ถนัดหรือชอบเครื่องดนตรีชิ้นใดก็จะนำเข้าไปผสมวงซึ่งทุกคนจะต้องมีเครื่องดนตรีประจำตัว รูปแบบ ของเสียงจึงมุ่งเน้นไปในด้านของความดังเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน การประสมเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในกันในรูปแบบของระดับเสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ ซึ่งจะพบเห็นได้จากวงม้งคละพื้นบ้านโดยทั่วไป ลักษณะการผสมวงม้งคละคณะลำตวนวัยใส ยึดถือรูปแบบของงาน 1 ลักษณะ คือการผสมวงที่ใช้บรรเลงในงานขบวนแห่บทแบ่งเป็น 1 ประเภท เพลงพิธีกรรม นำไปใช้ประกอบในขั้นตอนของพิธีกรรมและการบูชาครู มีการบรรเลงอยู่ด้วยกัน 1 เพลง เพลงไทยไม้สี่ นำไปใช้บรรเลงประกอบการแห่ และให้เครื่องดนตรีปี้นทำนองเพลงโดยหยิบยกนำเพลงอื่นๆ ที่สนุกสนานมาร่วมบรรเลงสั้น ๆ ติดต่อกันหลายเพลง ใช้ทำนองเพลงในการบรรเลงแนวทำนองเดียว ในการบรรเลงระหว่างเครื่องดนตรี บันไดเสียงที่ใช้บรรเลงอยู่ในกลุ่มเสียงคีย์ทางเมเจอร์ (Major) โดยยึดถือตามความถนัดของผู้บรรเลง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ⁶ การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์

⁶ Santi Sirikhotchaphan, "Mangkla in Phitsanulok Province" (Master's Thesis, Mahidol University, 1997), 157-158. (in Thai)

เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของดนตรีมโนราห์ ศึกษาลักษณะดนตรีรวมไปถึงการศึกษาพิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดนตรีมโนราห์ พบว่าประกอบด้วยเครื่องดนตรี คือ ปี่ กลองมโนราห์ กลองยี่น กลองหลอน ฆ้อง กลองรำมะนา ฉาบล้อ ฉาบยี่น และกรับ รูปแบบการแสดงจัดของวงมโนราห์ไม่มีรูปแบบใดเป็นมาตรฐานขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของนักดนตรี รูปแบบการบรรเลงจะเริ่มบรรเลงด้วยเพลงไม้สี่ ซึ่งถือว่าเป็นเพลงครูและต่อจากนั้นก็บรรเลงเพลงอื่นๆ และก็จะจบด้วยวิธีการตีรวเหมือนตอนขึ้นบทเพลง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ภาครัฐบาลควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านประเภทการบรรเลงมโนราห์ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องวงมโนราห์พื้นบ้านแก่ผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการ หรือการจัดประกวดการบรรเลงมโนราห์พื้นบ้านทั้งในระดับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปให้แพร่หลายออกไป

2. สถาบันทางสังคมในท้องถิ่น ได้แก่ บ้าน วัด และโรงเรียน ควรจะเป็นสถาบันหลักที่จะสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงวงมโนราห์พื้นบ้าน เช่นการเพิ่มบทบาทให้มีการบรรเลงมโนราห์ในการจัดกิจกรรมต่างๆรวมถึงการปลูกฝังเยาวชนให้หันมาสนใจที่จะฝึกหัดการบรรเลงดนตรีประเภทนี้ให้มากขึ้น

3. ควรจะมีการขยายผลการศึกษาวิจัยในเชิงมานุษยวิทยาเรื่องวงมโนราห์พื้นบ้านคณะต่างๆต่อไป เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยจากการศึกษาวงมโนราห์คณะต่างๆ นำมาเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการอนุรักษ์ศิลปะเพลงไม้สี่ เพลงพื้นบ้าน เพลงลูกทุ่ง ประเภทวงมโนราห์พื้นบ้านในอนาคตต่อไป

Bibliography

- Bunwong, Charuwan. “The Case Study of Mangala Music for Misfortune Festivity, the Ratchathani Sukhothai Band, Sukhothai Province.” Master’s Thesis, Naresuan University, 2015. (in Thai)
- Nakpee, Prateep. *Thai Folk Music*. Phitsanulok: Department of Music, Faculty of Humanities and Social Sciences, Naresuan University, 1994. (in Thai)
- Pikulski, Chalerm Sak. *Conference on Music Academic Article 60 Years*. Khon Kaen: Anna Offset Press, 2018. (in Thai)
- Sirikhotchaplan, Santi. “Mangkla in Phitsanulok Province.” Master’s Thesis, Mahidol University, 1997. (in Thai)
- Teelakun, Suphachai. “The Transmission of Mangkala in Institute of Higher Education in Accordance with Folk Philosophers in the Lower Northern of Thailand.” Master’s Thesis, Mahasarakham University, 2018. (in Thai)
- Wongthet, Suchit. “Mangkla Pheri Piphat RangKa.” *Music Road Journal* 1, 5 (February 1987): 35-40. (in Thai)